

Katedra sociální a kulturní antropologie
Fakulta filozofická, Univerzita Pardubice
POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

TÉMA: KOMPARACE VNÍMÁNÍ OTAKU V ČESKÉ REPUBLICE A JAPONSKU

AUTOR: SVOBODOVÁ Kristýna

VEDOUČÍ BP: PhDr. Tomáš Boukal, Ph.D.

OPONENT BP: PhDr. Adam Horálek, Ph.D.

Otaku je fenomén, kterému se v posledních pěti letech věnuje relativně velké množství prostoru ve studentských pracích. Jedná se o subkulturu, která je skutečně velmi specifická a její studium je vhodným cvičením pro začínající antropology. Bohužel ale s sebou přináší také jeden z mého pohledu nešvar, a to insiderský přístup. Přestože být insiderem není samo o sobě problematické, považuji to za nešťastné ve vztahu k omezené schopnosti studentů rozlišit mezi vlastním zaujetím skupinou a vědeckým studiem takové skupiny. Bohužel, téměř všechny práce, které na naší katedře vznikly o tématu otaku, jsou tímto subjektivním zabarvením zatížené, což mě přesvědčuje v názoru, že insiderská témata jsou pro začínající studenty složitější – být studenti vědí o skupině, jíž jsou součástí, mnoho podrobností (faktografie), nejsou schopni ze svého zaujetí skupinou vystoupit a podívat se na ni jako antropologové (odborné uchopení tématu). Takový případ je i předložená práce Kristýny Svobodové.

Na práci jsem si všiml jedné dobré a dvou špatných stránek. Tou dobrou je fakt, že autorka má velmi dobrý přehled o subkultuře a skupině, kterou studuje. Rozumí pojmům, ví, jak tato skupina funguje a faktograficky je schopna popsat velmi dobře danou subkulturu. Na druhé straně jsou ale ty dvě špatné stránky. První je, že autorka vůbec nepracuje s žádným teoretickým ukotvením tématu, tedy neprokázala, že se na téma umí podívat jako antropolog. V práci nepracuje s jedinou teorií, teoretickým uchopením, popis skupiny a její (sub)kultury je mechanický, zkratkovitý a nic nevysvětlující. Navíc autorka zcela ignoruje fakt, že její práce je n-tou v řadě prací psaných na stejné či velmi podobné téma na naší katedře. Kdyby si prošla předchozí práce, případně i posudky, vyhnula by se množství chyb. A hlavně – psala by o něčem konkrétnějším nebo jiném. Buď tento fakt autorka ignorovala anebo o předchozích pracích ani nevěděla (což je samo neobhajitelné), ale tato práce nepřichází s ničím novým. Komparace japonského a českého otaku tu bylo, řešení toho, co je otaku, jak se subkultura projevuje, jakou roli v ní mají cosplayaři atd., to vše se již v dřívějších pracích řešilo.

V čem je tedy tato práce nová? Bakalářská práce nemusí být inovativní ve smyslu, že by něco nového objevovala, ale měla by být inovativní ve smyslu, že nepíše o tom samém, o čem se již psalo předtím. Nedostatek teoretického ukotvení navíc ve mně budí skepsi, zda autorka rozeznává rozdíl mezi názorem a argumentem, mezi svým vlastním pocitem a výsledkem terénního výzkumu (byť online), či zda je schopna nějakého hlubšího zamyšlení nad zjištěnými informacemi. Tomu odpovídají i výzkumné otázky, resp. cíle práce (s. 10: „tímto se dostáváme k tématu této práce a to konkrétně k tomu, jak sledování akčních kung-fu filmů ovlivnilo můj život až dodnes“), které jsou velmi vágní a ve své podstatě neověřitelné. Autorka navíc pracuje s pojmy, které jsou neobhajitelné – například asijská kultura. Asijská kultura je pojem, který neexistuje. Jaká kultura to je – japonská, čínská, arabská, ruská, turkická, indická? Už volba takových termínů mě nepřesvědčuje o tom, že by autorka nad používanými slovními spojeními hlouběji přemýšlela, ba naopak, přesvědčuje mě to o tom, že autorka pod rouškou

odbornosti jen propaguje zcela laické stereotypy (Asie = 1 asijská kultura), což je v přímém rozporu s myšlenkou studia subkultury otaku (např. s 18: příznivci „Japonské/Asijské popkultury“).

Druhý negativní aspekt je formální stránka práce – přesněji řečeno, jazyk. Upřímně řečeno, práce není v českém jazyce. Často se objevují shluky slov, které připomínají věty, ale větami samotnými nejsou (chybí slovesa, podměty atd.). Buď byla práce šita velmi rychlou jehlou a studentka neměla ani čas si to po sobě přečíst, nebo má autorka velké problémy s českým jazykem, ale ani jeden z důvodů neobhájí tak nízkou úroveň jazyka. Dokonce ani výzkumné otázky či hlavní (ústřední) tvrzení nejsou napsána tak, aby jim člověk znalý spisovné češtiny rozuměl. Zde uvádím jen několik namátkových ukázek, které bijí do očí primárně ze syntaktického/gramatického/stylistického, ale i sémantického hlediska:

s. 11: „Stereotypům o dané subkultuře, nenávisti, která se v ní nachází a temnou stránkou, kterou představují sexuálně vyzývavé cosplaye, inspirované převážně hrami, anime pro dospělé a zabrousí do otázky genderu v podobě LGBTQI komunity.“

s. 12: „Interpretační částí jsem použila v rozhovorech, díky ne příliš strukturovaným rozhovorům, ale narativním, kde se moji informanti měli možnost rozprávět v rámci určitých témat.“

s. 12: „Převládaly zde otázky otevřené pro danou problematiku a uzavřené na přiblížení respondenty jako je gender, věk apod.“

s. 12: „...ačkoli jsem se snažila o co nejvíce rozhovorů získat ústní formou.“

s. 14: „Je těžké proniknout do komunity? Na druhou stranu, co podle tebe otaku komunitu rozděluje?“

s. 15: „Může kultura z anime a mangy být za vyšší toleranci k sexuálním menšinám a ochotou experimentovat lidi z komunity?“

s. 15: „Díky lockdownu v městech, a skutečnosti že otaku komunita je rozšířená po celé republice, a ať jste sebelepší přátelé obvykle nežijete ve stejném kraji či městě.“

Práce má velký potenciál a věřím, že autorku téma velmi baví. Je ale nezbytné, aby prokázala, že téma, o které má zájem, je schopna uchopit teoreticky a srozumitelně a že je schopna psát v českém jazyce. Jelikož ale ani jednu z těchto dvou základních podmínek práce nespĺňuje, nemohu práci doporučit k obhajobě. Věřím, že pokud práce bude přepracována, autorka se seznámí s tím, co už o tématu psali její předchůdci a vymezí si vlastní pole výzkumu a teoreticky jej dostatečně uchopí a před odevzdáním si práci po sobě po jazykové stránce řádně opraví (anebo si ji nechá opravit), pak to bude velmi zajímavé téma a kvalitní práce.

Práci proto nedoporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit známkou F.